

Linux i skolen
Prosjektleder for satsing på nordsamisk
v/Gustav Foseid
Initio IT-løsninger AS
Beddingen 14
N-7014 Trondheim
Norge

Kulturrådet
Sametinget i Sverige
Bergmästaregatan 6
S-981 33 Kiruna
Sverige

(Per telefax. Original ettersendes med vedlegg.)

Søknad om økonomisk støtte

I regi av organisasjonen Linux i skolen har prosjektet Skolelinux i et snaut år arbeidet med å tilrettelegge operativsystemet Linux for bruk i norsk skole. En viktig del av dette arbeidet har vært å oversette brukerprogrammer til norsk språkdrakt. I forbindelse med dette er det også startet et arbeid for å tilrettelegge de samme programmene til samisk, i første omgang begrenset til nordsamisk.

Skolelinux er i hovedsak et dugnadsprosjekt, der enkeltpersoner og organisasjoner bidrar i ulik grad. Prosjektet har dessuten mottatt noe økonomisk støtte fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Norwegian Unix User Group.

Når det gjelder tilretteleggingen til samisk har denne hovedsakelig fokusert på:

- Teknisk tilrettelegging for å muliggjøre bruk av samiske tegn og tastatur for løsninger med 8-bits tegnsatt (WS2) og Unicode. Samiske tegn kan i dag brukes i de fleste Linux-applikasjoner, men utskrift skaper fortsatt en del problemer.
- Finne nordsamiske termer for mye brukte datauttrykk.
- Oversettelse av enkelte sentrale brukerprogrammer og systemgrensesnitt. Foreløpig er vevleser (Konqueror) og systembiblioteker prioritert og nesten ferdig oversatt.

Arbeidet er nå kommet inn i en fase der det viktigste er å få oversatt nok brukerprogrammer til at det er mulig å begynne pilottesting av programvaren i reell bruk, f.eks. på en skole.

I tillegg til å være gratis, har Linux en fordel i minoritetsspråkssammenheng sammenlignet med kommersielle, lukkede operativsystemer: Mens inkludering av språkstøtte i slike systemer alltid vil være resultat av ei kommersiell vurdering (og graden av velvilje) hos eierene til programvaren og operativsystemet, har ikke åpne systemer som Linux denne begrensningen. Hvis noen vil lage en nordsamisk

(eller lulesamisk osv.) versjon av et program eller til og med et helt brukergrensesnitt, eller inkludere tastaturer og andre støttefunksjoner, så gjør de rett og slett bare det. I og med at kildekoden til programmene er åpne er det fritt fram for alle til å modifisere dem og lage det de trenger. Og resultatet blir like god språkstøtte for alle.

Selv om arbeidet med tilrettelegging har kommet forholdsvis langt på kort tid, ser vi en del begrensninger for det videre arbeidet. Ansatte ved Samisk institutt, UiTø og en del frilansere har utført en del oversettingsarbeid, men de har begrensede ressurser og arbeidet er hovedsakelig gjort på fritiden. I gruppen som har utført arbeidet med tilretting til samisk så langt er det dessuten en overvekt av personer uten samiskkunnskaper, og som derfor ikke har mulighet til å bidra til oversettingsarbeidet.

Vi har derfor behov for økonomisk støtte for å kunne videreføre arbeidet i et rimelig tempo. I hovedsak er det behov for midler til å kjøpe fri tid hos noen viktige ressurspersoner og å tilrettelegge for frivillig innsats.

I løpet av en periode på 6 måneder mener vi det vil være behov for omtrent følgende beløp:

- Gjennomføring av terminologikonferanse kr. 20.000 (Reise for 3 personer)
- Gjennomføring av kurs i oversettelse av programvare kr. 25.000 (Reise for 5 personer)
- Reiseutgifter i forbindelse med samlinger kr. 15.000 (Reise for 3 personer)
- Andre utgifter i forbindelse med samlinger kr. 10.000
- Frikjøp av tid for oversettere kr. 210.000 (Ca 7 månedsverk.)
- Videreutvikling og testing av tekniske løsninger kr. 50.000
- Administrative utgifter, Linux i skolen kr 10.000

Til sammen kr. 340.000.

Etter denne perioden er det vårt mål å ha klart oversatte brukerprogrammer i et slikt omfang at Linux kan prøves ut som et alternativ i samiske skoler. Det er videre et mål å ha et erfaringsgrunnlag for å vurdere hvor mye ressurser som er nødvendig for å oppdatere oversettelser ved nye versjoner av programmene.

Utviklingsmodellen som brukes for fri programvare, som Linux, skiller seg betydelig fra det de fleste er vant med fra kommersiell programvare. For satsningen på samisk er den viktigste forskjellen at alle oversettelser og andre løsninger som utarbeides vil være fritt tilgjengelig for andre som utarbeider Linux-løsninger. Dette er også beskrevet i den vedlagte rapporten om Skolelinux.

Det er dessuten viktig å merke seg at samiskarbeidet som gjøres i forbindelse Skolelinux vil gi både samiske læremidler for data og administrative verktøy som tekstbehandling. Disse kan selvfølgelig benyttes av Linuxbrukere også utenom skolene.

Det er også viktig å understreke at denne satsingen vil komme all samisk programvare til gode, ikke bare Linux-programvare. Som en del av terminologiarbeidet bygger vi kontinuerlig samiske dataterminologiske ordsamlinger og gjør dem tilgjengelige. I tillegg til å gi ferdig, fullt integrert samiskspråklig programvare, vil dette arbeidet også resultere i at samisk dataterminologi blir ført et langt steg framover,

med de positive konsekvensene det har for samisk som administrasjons- og dataspråk.

Vegen mot fullverdige dataverktøy på samisk har vært lang og tornefull. Vi tror ikke at en satsning på Linux og Skolelinux vil løse alle problemer, men at det kan være den enkleste måten å skaffe viktige brukergrupper, som skolene, gode og billige løsninger på samisk.

For ytterligere informasjon om Skolelinux viser vi til websidene <http://developer.skolelinux.no/>, <http://www.linuxiskolen.no/> og <http://developer.skolelinux.no/info/samisk/>. For ytterligere informasjon om arbeidet med tilpasning til samisk ta kontakt med noen av personene på vedlagte kontaktliste.

Vi håper at dere ser dere tjent med å støtte dette arbeidet økonomisk. Eventuell støtte kan utbetales til Linux i skolen, som vil administrere pengene.

Med vennlig hilsen,

Gustav Foseid

Vedlegg:

- Skjermbilder av nordsamisk vevleser
- Rapport om finansiering av Skolelinux (utkast)
- Kontaktliste